

Nadace Arietinum (NA)

Historie nadací se datuje v církvi od pradávna. Primárním cílem byla vždy podpora zbožného díla: jak příspěvky na chod kostela, obživu kněží, tak i na další zbožné aktivity. Nadace též sloužily jako zdroj podpory pro charitativní dílo církve. Jejich právní konstrukce spočívá v tom, že vlastník vyčlení určitý majetek a vloží do nadace, aby nadále sloužil výlučně dobrému účelu, který nadace má.

Jedna z nejstarších stále funkčních velkých nadací je „Náboženská matice“ sahající do doby Josefa II., do roku 1782; dalším příkladem je „Nadace Dr. Leopolda Prečana, arcibiskupa olomouckého, k podporování Arcibiskupského kněžského semináře v Olomouci“ zřízená arcibiskupem Prečanem v roce 1937. Zajímavostí je, že nadace dokáží přečkat i změny politických režimů a zachovat si svůj účel.

Řada pozemků, které jsou aktuálně v majetku farností, patřila do 90. let 20. století tzv. historickým právním osobám. V současnosti by nesly název nadace a nadační fondy. Z důvodů, které sejevily jako praktické, byly po roce 1989 sloučeny s farnostmi.

Právní poměry nadací, ve smyslu civilního práva, se řídí především Občanským zákoníkem a dopadají na ně také zákony daňové.

NA a jí podobné se však současně řídí též církevními zákony: Kodexem kanonického práva a diecézními směrnicemi.

Mimo jiné platí:

- Ten, kdo nadaci založí, nemůže z ní nadále pobírat požitky. Proto NA nemohlo založit Arcibiskupství pražské, ale musela to být jiná právnická či fyzická osoba. NA bude přispívat především na platy kněží, tedy její příspěvky budou směřovat primárně na Arcibiskupství pražské.

Oproti tomu Nadaci sv. Ludmily a Nadaci neratovického komunitního centra Arcibiskupství založilo, protože svým účelem slouží konkrétním projektům, které nejsou spravovány přímo Arcibiskupstvím, byť také slouží církevním účelům.

- Nadace se řídí stanovami danými zakladatelem. Stanovy NA zaručují, že předsedou správní rady bude aktuální arcibiskup pražský či administrátor arcidiecéze a že NA bude mít ve svých orgánech vždy osoby, které zastávají funkce ve vedení Arcibiskupství (např. generální vikář); tedy osoby, které si arcibiskup volí a může je kdykoliv odvolat. Zpravidla je též členství ve správní radě NA vázáno na výkon dané funkce. Tím, že je v orgánech NA garantována personální kontinuita s Arcibiskupstvím, je zajištěna shoda při rozhodování o způsobu správy církevního majetku, který byl či bude ke správě v rámci NA vyčleněn.

- Majetek, který nadace získá a který je vložen do nadační jistiny, se těší daňovým úlevám, což znamená, že majetek darovaný nadaci může být osvobozen od některých daňových povinností a tak pomáhat efektivněji využívat zdroje na podporu dobrého účelu nadace. Stát toto daňové osvobození umožňuje, protože považuje za důležitou existenci subjektů založených k rozvoji obecného blaha a k dobročinnosti (tzn. veřejná prospěšnost). Nadace však požitky z majetku tvořícího nadační jistinu nesmí použít jinak než formou nadačních příspěvků ke splnění účelu nadace.

Účelem NA je podpora hlavní činnosti církve, především činnost Arcibiskupství, které hradí mzdy kněží a dalšího personálu pracujícího pro farnosti, a rovněž vlastní činnost farností. Z toho důvodu zisk z majetku, který je vložen do NA, musí být formou nadačního příspěvku poskytnut vždy a pouze do hlavní činnosti tedy duchovenské činnosti Arcibiskupství pražského, farností nebo jiných církevních právnických osob.

Z výše uvedených důvodů Kongregace pro klérus dopisem ze dne 24. září 2021, č.j. 2021 2613 konstatovala, že „použití arcidiecézního nebo farního majetku za účelem jeho vložení do této nadace [NA a jí podobných] by nebylo dle [kanonického] práva považováno za zcizení, neboť takový majetek by nadále představoval církevní statky“.

Civilní a církevní právo

Pokud v České republice biskup zřídí zbožnou nadaci podle kanonického práva, její právní subjektivita nebude uznána státem. Proto je NA založena podle práva civilního, tedy podle občanského zákoníku. Následně tuto nadaci dekretem prohlásil arcibiskup také jako nadaci zřízenou dle kán. 116 § 1 CIC a kán. 1303 § 1,1° CIC. Jedná se o interní církevní úkon, ze kterého vyplývá, že osoby ve správní radě mají odpovědnost podle civilních i církevních zákonů.

Směrnice o správě diecézního majetku z 13. září 2021 hovoří o právnických osobách zřizovaných Arcibiskupstvím, což jsou farnosti, kapituly, charity atd., a osobách ovládaných, kam patří např. NA nebo Nadace sv. Ludmily. Směrnice mimo jiné stanoví, že majetek Arcibiskupství pražského, jemu podřízených a jím ovládaných osob představuje církevní majetek pod dozorem místního ordináře Arcibiskupství pražského.

Je možný zánik nadace?

Nadace může zaniknout až tehdy, když je dosaženo účelu, pro který byla založena. Vzhledem k účelu NA její zánik prakticky nepřichází v úvahu. V teoretické rovině – kdyby přesto k zániku NA došlo, vzhledem k její veřejně prospěšné povaze by musel být majetek vložený do NA zachován k jejímu účelu. Majetek NA by tedy musel i nadále sloužit hlavní činnosti církve.

Podrobnosti lze najít na justice.cz a na webu nadacearietinum.cz.